

POSTANOWIENIE

Dnia 22 marca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Włodzimierz Wróbel

sprawie adwokat A. K. (II ZO 63/22)

po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 22 marca 2023 r.

wniosku o zbadanie spełnienia przez SSN Marka Dobrowolskiego wymogów niezawisłości i bezstronności,

w zakresie spełnienia przez ten wniosek warunków dopuszczalności określonych w art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym

postanowił

- 1. odrzucić wniosek;**
- 2. odpis wniosku dołączyć do akt sprawy II ZO 63/22 jako pismo stanowiące wniosek z art. 42 § 1 k.p.k.;**
- 3. doręczyć odpis postanowienia stronom postępowania.**

UZASADNIENIE

Adwokat A. K. zwróciła się do Sądu Najwyższego na podstawie art. 29 § 5 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 roku o Sądzie Najwyższym o zbadanie spełnienia przez SSN Marka Dobrowolskiego wyznaczonego do rozpoznania zażalenia od zarządzenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Adwokatury z dnia 26 kwietnia 2022 r. o odmowie przyjęcia kasacji (II ZO 63/22), wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących ich powołaniu i ich postępowania po powołaniu.

Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą Izby Odpowiedzialności Zawodowej stwierdził, że w drodze losowania ukształtował się następujący skład orzekający do rozpoznania wniosku w sprawie oznaczonej sygn. akt II ZO 63/22 –

Włodzimierz Wróbel, Aleksander Stępkowski, Ryszard Witkowski, Krzysztof Wiak, Adam Roch, przy czym sprawozdawcą w sprawie został sędzia Sądu Najwyższego Włodzimierz Wróbel.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek złożony w trybie art. 29 § 5 uSN nie spełnia określonych w tej ustawie warunków jego dopuszczalności.

Podstawą rozpoznania niniejszego wniosku są przepisy art. 29 § 5 i n. ustawy o Sądzie Najwyższym, wprowadzające samodzielny tryb postępowania – swoiste postępowanie testowe niezawisłości i bezstronności sędziego. Postępowanie w przedmiocie wniosku o zbadanie spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności sędziego SN jest samoistnym postępowaniem incydentalnym, nie jest ani postępowaniem wpadkowym karnym ani takim postępowaniem cywilnym. Jedynie pomocniczo i odpowiednio, zależnie od sprawy głównej, stosuje się do niego procedurę cywilną albo karną. W niniejszej sprawie odpowiednie zastosowanie znajdują przepisy procedury karnej.

Podstawowym warunkiem dopuszczalności wniosku jest wskazanie poza samymi okolicznościami związanymi z powołaniem na urząd sędziego Sądu Najwyższego także okoliczności dotyczących jego postępowania po powołaniu (art. 29 § 5 ustawy o SN; dalej jako uSN) oraz wykazanie okoliczności uzasadniających złożone żądanie wraz z dowodami na ich poparcie (§ 9), wskazujących, że te wszystkie okoliczności dotyczące sędziego objętego wnioskiem (towarzyszące jego powołaniu oraz jego postępowania po powołaniu) w realiach tej konkretnej sprawy mogą – uwzględniając nadto okoliczności dotyczące uprawnionego oraz charakter sprawy – doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności. Tymczasem wniosek strony powyższych wymogów nie spełnia, albowiem wniosek nie zawiera jakichkolwiek argumentów, poza lakonicznym wskazaniem na wybrane orzeczenia m.in. ETPCz.

Sama okoliczność powołania Marka Dobrowolskiego na stanowisko Sędziego SN jest jednak, generalna i dotycząca w istocie każdej sprawy rozpoznawanej przez tego sędziego, w nawiązaniu do treści art. 29 § 5 oraz § 9

uSN nie stanowi w żadnym stopniu wypełnienia obowiązku przedstawienia okoliczności postępowania sędziego – już po jego powołaniu – w kontekście charakteru tej konkretnej sprawy i okoliczności dotyczących uprawnionego do złożenia wniosku.

W sposób oczywisty zatem wniosek nie spełnia warunków formalnych z art. 29 § 5 i § 9 pkt 2 uSN, a więc na podstawie art. 29 § 10 uSN podlega odrzuceniu bez wezwania do usunięcia braków formalnych. Zgodnie bowiem z tym przepisem wniosek niespełniający wymagań, o których mowa w § 9, podlega odrzuceniu bez wezwania do usunięcia braków formalnych. Odrzuceniu podlega również wniosek złożony po upływie terminu albo z innych przyczyn niedopuszczalny.

Odrzucenie wniosku w niniejszej sprawie nastąpiło w formie postanowienia wydanego przez sędziego sprawozdawcę, jednak ze względu na autonomiczny charakter postępowania wskazać należy, że uprawnionym i jednocześnie zobowiązanym do kontroli formalnej wniosku jest także właściwy Prezes Izby oraz przewodniczący składu orzekającego (tak również postanowienie SN o odrzuceniu wniosku III CB 4/22, postanowienie SN o odrzuceniu wniosku III CB 104/22, postanowienie SN o odrzuceniu wniosku I ZB 60/22, postanowienie SN o odrzuceniu wniosku I NB 3/22).

W niniejszej sprawie wydane zostało zarządzenie Prezesa Izby Odpowiedzialności Zawodowej o przyjęciu wniosku, oczywistym jest jednak, że dostrzeżenie braków formalnych na późniejszym etapie nie wyłącza obowiązku odrzucenia wniosku, który w sposób oczywisty nie spełnia wymogów ustawy (art. 29 § 5 i § 9 pkt 2 i § 10 uSN w zw. z art. 429 § 1 k.p.k.). Oczywistym jest nadto, że prawidłowym postąpieniem jest dokonanie kontroli formalnej na możliwie wczesnym etapie postępowania wnioskowego, bez konieczności angażowania w procedurę oceny formalnej całego składu wyznaczonego przeciw do dokonania oceny merytorycznej, o ile jest dopuszczalna (szerzej co do wymogów kontroli formalnej wniosku testowego por. postanowienie SN z 15 listopada 2022 r., w sprawie III CB 10/22). Oczywiście może się także zdarzyć, że kontrola formalna na wcześniejszym etapie okaże się mało wnikliwa i nieskuteczna, a wniosek obarczony brakiem formalnym trafi na posiedzenie wyznaczone w trybie art. 29 § 15 uSN. Wówczas z tych samych powodów również powinien być odrzucony, przez pięcioosobowy

skład Sądu Najwyższego. Decyzja taka, w każdym ze wskazanych przypadków nie podlega jednak zaskarżeniu, skoro wniosek nie został rozpoznany w rozumieniu art. 29 § 15 uSN.

Przepis art. 29 § 10 uSN jako regulacja autonomiczna oraz mająca pierwszeństwo przed rozwiązaniami szczegółowymi, stosowanymi odpowiednio z procedury karnej albo cywilnej narzuca nie tylko treść procesowej decyzji, ale określa także etap na jakim dochodzi do jej wydania. Jak wynika to wprost z art. 29 § 24 uSN odpowiednie regulacje procedury karnej i cywilnej mają charakter subsydiarny i stosowane są jedynie wtedy i tylko w tym zakresie, w jakim ustawa o SN nie zawiera własnej regulacji. Możemy zatem w nich poszukiwać odpowiedzi na pytanie nie tyle o dopuszczalność etapu kontroli formalnej, czy rodzaju rozstrzygnięcia (odrzućcie wniosku) te bowiem wynikają wprost z art. 29 § 10 uSN, lecz kwestii następnych związanych m.in. z formą rozstrzygnięcia.

Nadto, względy wynikające z rezultatów wykładni językowej, systemowej oraz funkcjonalnej z uwzględnieniem wykładni prokonstytucyjnej (wskazane szczegółowo w postanowieniach SN w sprawie III CB 10/22 oraz w sprawie I ZB 60/22) przekonują, że ocena co do istnienia braków formalnych wniosku złożonego na podstawie art. 29 § 5 uSN – niezależnie od tego, czy jest on złożony w sprawie karnej czy cywilnej – jest obligatoryjna i poprzedza rozpoznanie merytoryczne wniosku na posiedzeniu w trybie art. 29 § 15 uSN.

Wskazując na niedopuszczalność niniejszego wniosku podzielić należy jednocześnie stanowisko wyrażone w postanowieniach SN w sprawach III CB 10/22, III CB 4/22, I ZB 60/22, III KO 124/22, że „ustawowa konstrukcja wniosku z art. 29 § 5 uSN w sposób istotny zawęża stronie możliwość weryfikacji stopnia, w jakim zapewnione jest jej prawo podmiotowe do bezstronnego i niezawisłego sądu, wynikające z art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności oraz odpowiadającego mu w tym zakresie art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, na co wskazano w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 28 września 2022 r. w sprawie IV KK 333/22. Obliguje także do zawiadomienia organu samorządu zawodowego (art. 29 § 10 uSN) o odrzuceniu wniosku. Podkreślić należy jednak, że ograniczenia w możliwości składania wniosku o badanie spełnienia przez sędziego SN wymogów niezawisłości i bezstronności,

polegające na nakazie wskazania i wykazania dowodów ich braku wynikających łącznie z okoliczności powołania na stanowisko sędziego w Sądzie Najwyższym oraz z postępowania po powołaniu, pozbawiają stronę możliwości kwestionowania samoistnego skutku wynikającego z tej pierwszej przesłanki. Nakazują też odrzucić wnioski oparte tylko na jednym z tych elementów, w szczególności pierwszym z nich.”

Zgodzić się należy także, ze stanowiskiem zaprezentowanym przez Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 15 listopada 2022 r. (sygn. akt III CB 10/22), że ustawowa konstrukcja wniosku z art. 29 § 5 u.SN w sposób istotny zawęża stronie możliwość weryfikacji stopnia, w jakim zapewnione jest jej prawo podmiotowe do bezstronnego i niezawisłego sądu, wynikające z art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności oraz odpowiadającego mu w tym zakresie art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, co przekonująco wywiedziono w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 28 września 2022 r. w sprawie IV KK 333/22. Mając zatem na względzie zapewnienie stronie pełnego uprawnienia w zakresie możliwości dostępu do tego prawa, konieczne stało się przyjęcie, że wniosek ten stanowi wniosek złożony w trybie art. 41 § 1 k.p.k., co wymagało wyłączenia go z akt sprawy w celu dalszego procedowania.

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w postanowieniu.

ał